

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 37, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1699](#) 05-12-2023

Vrijspraak naar aanleiding van 'onderzoek' als bedoeld in artikel 8 lid 5 WvW 1994.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1612](#) 05-12-2023

Deelname aan criminele organisatie: 'voortzetting van de werkzaamheid'?

RECHTSPRAAK

Deelname aan criminele organisatie: ‘voortzetting van de werkzaamheid’?

Deelname aan criminele organisatie: ‘voortzetting van de werkzaamheid’?

Wenk

Het openbaar ministerie klaagt in een zaak waarin verdachte ten aanzien van deelneming aan een criminele organisatie is vrijgesproken, over het oordeel van het hof dat het met een baseballpet met een opdruk van het logo en de naam van de Bandidos en/of gekleed in een T-shirt met een opdruk van het logo van de Bandidos en de namen Bandidos en Sittard en/of in het bezit van een heuptasje met de opdruk BF 1% FB naar de ingang van het gerechtsgebouw Maastricht lopen, niet kan worden aangemerkt als deelneming aan ‘de voortzetting van de werkzaamheid’ van een verboden organisatie in de zin van artikel 140 lid 2 (oud) Sr.

Het hof heeft de verdachte vrijgesproken en daartoe overwogen dat uit het dossier volgt dat de verbalisanten zich op 21 april 2021 voor de ingang van de rechtbank Maastricht bevonden. Zij waren belast met het bewaken en beveiligen van het gerechtsgebouw aldaar in verband met de zitting tegen leden van de motorclub Bandidos Sittard. De verbalisanten hadden opdracht om leden van de Bandidos die met uiterlijke kenmerken van de verboden organisatie Bandidos, zoals kleding en dergelijke, naar de rechtbank zouden komen, aan te houden, in te sluiten en de uiterlijke kenmerken in beslag te nemen. Tevens was geïnstrueerd in voorkomende gevallen proces-verbaal op te maken ter zake van overtreding van artikel 140 lid 2 Sr. Omstreeks 09.00 uur zagen de verbalisanten een man, naar later blijkt de verdachte, naar de ingang van de rechtbank komen. De verdachte droeg een zwarte baseballpet met aan de voorzijde een opdruk van het logo van de Bandidos en op de achterzijde een opdruk met de naam Bandidos. Tevens droeg hij een zwart T-shirt met op de voorzijde een opdruk van het logo van de Bandidos en de namen Bandidos en Sittard. Verder droeg de verdachte een heuptasje met de opdruk ‘BF 1% FB’. Hierop hebben de verbalisanten de verdachte staande gehouden en hem verzocht mee te gaan naar een ruimte in de rechtbank. Vervolgens zijn het petje, het T-shirt en het heuptasje met Bandidos opdrukken in beslag genomen.

Aan de verdachte is ten laste gelegd dat hij heeft deelgenomen aan de voortzetting van de werkzaamheid van een organisatie die bij onherroepelijke rechterlijke beslissing verboden is verklaard. Het hof ziet zich gesteld voor de vraag of de verdachte op of omstreeks 21 april 2021 in de gemeente Maastricht, door naar de ingang van het gerechtsgebouw te lopen terwijl hij kleding en accessoires droeg met de aanduidingen en tekens verwijzend naar de Bandidos Motorcycle Club Holland (hierna telkens: BMC Holland), zich schuldig heeft gemaakt aan deelneming aan de voortzetting van de werkzaamheid van een organisatie die bij onherroepelijke rechterlijke beslissing verboden is verklaard.

Het OM kan op grond van artikel 2:20 BW de rechter verzoeken een rechtspersoon te verbieden en te ontbinden, als de werkzaamheid daarvan in strijd is met de openbare orde. Na een dergelijk verbod is de deelneming aan de voortzetting van de werkzaamheid van een dergelijke organisatie strafbaar.

Het OM heeft in een civielrechtelijke procedure bij de rechtbank Midden-Nederland onder andere verzocht de informele vereniging BMC Holland op grond van artikel 2:20 BW verboden te verklaren, omdat de werkzaamheid van BMC Holland in strijd zou zijn met de openbare orde. De rechtbank Midden-Nederland heeft in ECLI:NL:RBMNE:2017:6241 BMC Holland verboden verklaard vanwege – kortweg – de binnen BMC Holland bestaande cultuur waarin het plegen van (ernstig) geweld wordt gestimuleerd. De rechtbank heeft hierbij gewezen op de omstandigheid dat de Bandidos zichzelf typeren als een Motorcycle Club met een cultuur van wetteloosheid, een ‘outlawcultuur’, wat de motorclub uitdraagt in kleding, zoals het dragen van het 1%-teken, een teken waarmee men aan de buitenwereld laat zien dat zij buiten de wet (willen) opereren en dat zij outlaws zijn. Ook heeft de rechtbank gewezen op de omstandigheid dat de gerichtheid van de Bandidos op het plegen van geweld en het stimuleren daarvan door de Bandidos-organisatie blijkt uit het feit dat het plegen van geweld wordt beloond met onderscheidingen (patches), waarbij de ‘expect no mercy’-patch het meest prominent is. Deze patch wordt uitgereikt aan Bandidos-leden die ten behoeve van de motorclub (ernstig) geweld hebben gepleegd. Volgens de rechtbank gebruiken de leden bewust de naam ‘Bandidos’ of hun ‘colors’ om hun daden en woorden kracht bij te zetten.

Nu de rechtbank van oordeel was dat de cultuur van de Bandidos en de feitelijk daaruit voortvloeiende gedragingen dermate kenmerkend en structureel zijn gebleken dat er een reële kans bestaat dat Bandidos-leden in de nabije toekomst in Nederland (opnieuw) ernstige geweldsdelicten plegen die de lichamelijke integriteit van personen binnen de eigen clubsfeer en/of van personen daarbuiten (ernstig) aantasten en de Nederlandse samenleving ontwrichten of kunnen ontwrichten, heeft de rechtbank BMC Holland verboden verklaard.

In het hoger beroep van deze civielrechtelijke procedure is het gerechtshof Arnhem-

Leeuwarden in ECLI:NL:GHARL:2018:10865 evenals de rechtbank tot het oordeel gekomen dat het verzoek van het OM de informele vereniging BMC Holland op grond van artikel 2:20 BW verboden te verklaren, moet worden toegewezen. Daarbij is door het hof overwogen dat de vaststaande feiten voldoende zijn om ervan uit te gaan dat sprake is van een naar buiten optredend landelijk organisatorisch verband van lokale verenigingen (chapters) en individuele Bandidos-leden onder de naam BMC Holland (r.o. 4.18). Uit de uitingen en gedragingen die als een eigen werkzaamheid aan BMC Holland kunnen worden toegerekend, blijkt dat het toepassen van geweld, ook in de openbare ruimte, niet wordt geschuwd, maar wordt aangemoedigd én gebagatelliseerd. De gedragingen van BMC Holland creëren een cultuur van angst, zowel binnen de organisatie als overigens in de samenleving. Ook het bad standing-beleid gaat met geweld en dreiging van geweld gepaard. Een en ander vormt een daadwerkelijke aantasting van als wezenlijk ervaren beginselen van ons rechtsstelsel, zoals het recht op vrijheid van vereniging en veiligheid en het beginsel van lichamelijke integriteit van personen. De gedragingen, begaan binnen de sfeer en cultuur zoals hiervoor omschreven, ontwrichten onze samenleving of kunnen die ontwrichten en kunnen niet worden geduld. De verbodenverklaring is een noodzakelijke maatregel om die gedragingen te voorkomen. Ook het hof vindt daarom dat BMC Holland moet worden verboden en ontbonden, omdat de werkzaamheid van BMC Holland in strijd is met de openbare orde.

Het hof oordeelt verder dat de lokale Nederlandse Bandidos-chapters en hun leden lid zijn van BMC Holland. Met het verbod en de ontbinding van BMC Holland is het deze (rechts)personen niet langer toegestaan van BMC Holland lid te zijn en is het hun verboden om de werkzaamheid van BMC Holland in welke vorm dan ook voort te zetten. Daarmee is niet gezegd dat het de leden van BMC Holland, waaronder de lokale chapters, verboden is om te bestaan en om hun eigen werkzaamheid – voor zover die niet (ook) als een werkzaamheid van BMC Holland kan worden aangemerkt – voort te zetten. De chapters zijn geen onzelfstandig onderdeel van BMC Holland, maar vormen in zichzelf een bestendige organisatie met leden. Zij zijn daarom zelfstandige informele verenigingen met eigen rechtspersoonlijkheid.

De civielrechtelijke kamer van de Hoge Raad heeft bij beschikking van 24 april 2020 (ECLI:NL:HR:2020:797) het beroep van het OM tegen de genoemde beschikking van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden verworpen. Het beroep richtte zich daarbij op twee onderdelen van de beschikking van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. In cassatie was enkel nog aan de orde (i) of 'BMC Internationaal' kon worden aangemerkt als een wereldwijd, als zelfstandige eenheid of organisatie naar buiten optredend lichaam of samenwerkingsverband, en (ii) of een verbod van de Nederlandse afdeling van de informele vereniging BMC Holland tot gevolg had dat ook de lokale Nederlandse 'chapters' verboden

zouden zijn. De deelbeslissing van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden dat BMC Holland moet worden verboden en ontbonden omdat de werkzaamheid van BMC Holland in strijd is met de openbare orde, werd als zodanig in cassatie niet bestreden.

De verdachte is het schenden van artikel 140, lid 2 (oud) Sr ten laste gelegd. Het hof haalt de genoemde bepaling zoals dat luidde tot 1 januari 2022 aan en overweegt dat die bepaling ziet op het negeren van de rechterlijke beslissing tot (onherroepelijke) verboden verklaring van de organisatie, maar niet concreet omschrijft welke gedragingen strafbaar zijn na een verbodenverklaring. Voor wat betreft het ‘deelnemen aan de voortzetting van de werkzaamheid van de organisatie’ stelt het hof, mede met het oog op de op grond van artikel 350 Sv te beantwoorden bewijs- en kwalificatievraag, op grond van het navolgende vast dat de contouren van de begripsinhoud van de diverse bestanddelen van de op artikel 140 lid 2 (oud) Sr gebaseerde delictomschrijving niet (geheel) scherp zijn.

Voor wat betreft het begrip ‘deelnemen’ blijkt dat uit de omstandigheid dat de wetgever overeenkomstig het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State, het ‘verwarrende’ bestanddeel ‘deelneming aan’ bij inwerkingtreding van de Wet tot wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek ter verruiming van de mogelijkheden tot het verbieden van rechtspersonen (*Stb.* 2021, 310) per 1 januari 2022 heeft geschrapt. Een aparte bewezenverklaring van ‘deelneming’ wordt niet meer van belang geacht (*Kamerstukken II* 2019/20, 35366, nr. 3, p. 26 en *Kamerstukken II* 2019/20, 35366, nr. 4, p. 9). Voor de beoordeling van de onderhavige strafzaak gaat het hof ervan uit dat het begrip ‘deelnemen’ zoals tenlastegelegd op grond van artikel 140 lid 2 (oud) Sr, gelijk de feitelijke uitleg die daaraan in het eerste lid van artikel 140 Sr wordt verleend, ziet op het hebben van een aandeel in, dan wel het ondersteunen van de voortzetting van de werkzaamheid van de verboden verklaarde en ontbonden rechtspersoon.

Voor wat betreft de inhoud van het bestanddeel ‘de voortzetting van de werkzaamheid’ van de verboden verklaarde en ontbonden rechtspersoon stelt het hof het volgende vast.

In de civielrechtelijke context wordt op grond van artikel 2:20 lid 1 BW een rechtspersoon waarvan de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde, door de rechtbank op verzoek van het OM verboden verklaard en ontbonden. Het begrip ‘werkzaamheid’ is in de desbetreffende Kamerstukken als volgt toegelicht:

‘Het woord werkzaamheid is in zijn gewone betekenis gebruikt en omvat dus die daden die de rechtspersoon stelt en de woorden die hij spreekt en schrijft, ongeacht op welke wijze blijkt dat die zijn gesteld, gesproken of geschreven in het kader van de organisatie met rechtspersoonlijkheid. Daartoe behoren de middelen waarmee hij zijn doel nastreeft, maar

ook bijvoorbeeld het stelselmatig niet afdragen van premies. De enkele overtreding van een of meer verboden stempelt een rechtspersoon nog niet tot ongeoorloofd. Dergelijke overtredingen moeten zijn geworden tot een schakel in de werkwijze om als werkzaamheid te worden aangemerkt en bovendien zo ernstig zijn, dat die werkzaamheid binnen de termen van artikel 15 valt.’

Verder wordt in de desbetreffende Kamerstukken opgemerkt:

‘Met deze leden meen ik dat een enkele losse, niet symptomatische handeling te weinig is om als werkzaamheid te gelden. Ik reken tot de werkzaamheid niet alleen handelingen die een rechtspersoon op grond van de eigen doelstelling verricht, maar ook het verdere optreden met uitzondering van misstappen die buiten het patroon van het gehele optreden vallen. Een onderscheid tussen hoofd- en nevenwerkzaamheid zou ik in dit verband niet willen maken en lijkt hier zelfs zonder belang.’ (*Kamerstukken II 1985/86, 17476, nr. 12, p. 4*).

De Hoge Raad overwoog in ECLI:NL:HR:2009:BI1124, r.o. 3.6 ten aanzien van de uitleg van het begrip ‘werkzaamheid’ dat onvoldoende is dat de rechtspersoon van gedragingen van derden of van de cultuur waarin die gedragingen plaatsvinden, geen of onvoldoende afstand heeft genomen.

‘Wanneer de rechtspersoon bij gedragingen van derden, waaronder “members” zelf, niet rechtstreeks betrokken is in die zin dat het bestuur daaraan leiding heeft gegeven of daartoe doelbewust gelegenheid heeft gegeven, kunnen die gedragingen aan de rechtspersoon slechts als eigen werkzaamheid worden toegerekend indien bijzondere feiten en omstandigheden daartoe grond geven.’

In de strafrechtelijke context stelt het hof vast dat de wetgever, ondanks aansporingen daartoe, uitdrukkelijk niet heeft aangegeven welke gedragingen onder ‘de voortzetting van de werkzaamheid’ van de verboden verklaarde en ontbonden organisatie vallen en derhalve bewust heeft afgezien van het opnemen van een opsomming van werkzaamheden die strijd kunnen opleveren met de openbare orde (*Kamerstukken II 1984/85, 17476, nr. 5-7, p. 3-4*). Dit wordt bevestigd tijdens de behandeling van de reeds vermelde Wet tot wijziging van Boek 2 van het BW (*Stb. 2021, 310*), welke per 1 januari 2022 heeft geleid tot aanpassing van onder andere artikel 140 lid 2 lid Sr. De wetgever stelt op dit punt dienaangaande:

‘De kern van artikel 140 lid 2 Sr is dat de voortzetting van activiteiten van een ex artikel 2:20 BW onherroepelijk verboden rechtspersoon strafbaar is. Die strafbaarheid staat los van de vraag welke activiteiten of welk doelen aanleiding zijn geweest voor de verbodenverklaring zelf. Dit uitgangspunt geldt ongeacht de vorm waarin de voortzetting plaatsvindt, of het directe dan wel indirecte karakter van de voortzetting. In die zin past een ruime uitleg bij het begrip

“voortzetting van de werkzaamheid”, bedoeld in artikel 140 lid 2 Sr. Over de vraag op welke concrete wijzen de voortzetting zoal z’n beslag kan krijgen, zwijgt artikel 140 lid 2 Sr. Voortzettingsgedragingen kunnen zich in velerlei vorm voordoen. Het gaat daarbij om iedere gedraging die ten dienste staat aan het voortbestaan van de verboden organisatie. Ter illustratie zij gewezen op: het organiseren van een betoging, evenement of vergadering, het oprichten van een nieuwe (vergelijkbare) organisatie, het voeren van een ledenadministratie, het “in de lucht” houden van een website en het houden van fondsenwervingsacties ten behoeve van een verboden rechtspersoon of een daarmee vergelijkbare opvolger. Een combinatie van dergelijke factoren levert eerder bewijs op van de voortzetting van de activiteiten van een verboden rechtspersoon. De casuïstiek is hier dermate groot, dat iedere wettelijke opsomming, zelfs een indicatieve, bij voorbaat te kort zou schieten, en voor de rechtsontwikkeling misschien zelfs een onnodig verstarrend effect zou kunnen hebben.’ (*Kamerstukken II 2019/20, 35366, nr. 4, p. 9*).

Uit de wetsgeschiedenis leidt het hof af dat het voor de vaststelling of sprake is van de voortzetting van de werkzaamheden van een verboden organisatie, vereist is om te bezien of de gedraging van de verdachte ten dienste staat aan het voortbestaan van de verboden organisatie. Daarbij dien(t)(en) de ten laste gelegde gedraging(en) van de verdachte een aandeel te hebben in, dan wel de voortzetting van de werkzaamheid van de verboden verklaarde en ontbonden rechtspersoon te ondersteunen, waardoor een verboden organisatie voortgaat op een wijze die strijdig is met de openbare orde.

Het hof acht tegen de achtergrond van hetgeen in het voorgaande is weergegeven, ondanks dat volgens de wetgever dienaangaande een ruime uitleg dient te worden gehanteerd, het ten laste gelegde gezien de aard van de gedraging en de omstandigheden waaronder deze heeft plaatsgevonden, niet een gedraging die ten dienste staat aan het voortbestaan van de verboden organisatie. Het uiterlijk vertoon dat bestaat uit het zichtbaar hebben van kleding en goederen dat verband houdt met een verboden en ontbonden organisatie kan wellicht als maatschappelijk onwenselijk worden gezien, temeer omdat het plaatsvond in een publieke ruimte. Maar tegen de achtergrond van met name de in de Kamerstukken gegeven voorbeelden van voortzettingsgedragingen zoals opgenomen bij de Wet tot wijziging van Boek 2 van het BW (*Stb. 2021, 310*) wordt naar het oordeel van het hof het ten laste gelegde gedrag van de verdachte enkel gezien als een ongerichte, individuele gedraging van een voormalig lid van de inmiddels verboden verklaarde organisatie. Deze gedraging kan volgens het hof echter niet worden aangemerkt als het deelnemen aan de voortzetting van de werkzaamheid van een verboden organisatie. Derhalve acht het hof niet bewezen dat de verdachte heeft deelgenomen aan de voortzetting van de werkzaamheid van een organisatie die bij onherroepelijke rechterlijke beslissing verboden is verklaard.

De Hoge Raad overweegt dat bij de beoordeling artikel 2:20 lid 1 BW en artikel 140 lid 2 Sr, zoals dat luidde ten tijde van het ten laste gelegde feit van belang zijn en haalt deze samen met de relevante overweging uit het nader rapport bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de Wet van 23 juni 2021 tot wijziging van Boek 2 BW (*Stb.* 2021, 310) aan (*Kamerstukken II* 2019/20, 35366, nr. 4, p. 8-9).

De Hoge Raad overweegt dat het hof vastgesteld heeft dat BMC Holland op grond van artikel 2:20 BW verboden verklaard en ontbonden is, omdat de werkzaamheid van BMC Holland in strijd is met de openbare orde. Over de aanleiding van die op 24 april 2020 onherroepelijk geworden verbodenverklaring komt uit de door het hof vastgestelde en bij zijn beslissing in aanmerking genomen omstandigheden naar voren dat 'uit de uitingen en gedragingen die als een eigen werkzaamheid aan BMC Holland kunnen worden toegerekend, blijkt dat het toepassen van geweld, ook in de openbare ruimte, niet wordt geschuwd, maar wordt aangemoedigd én gebagatelliseerd. De gedragingen van BMC Holland creëren een cultuur van angst, zowel binnen de organisatie als overigens in de samenleving. Ook het bad standing-beleid gaat met geweld en dreiging van geweld gepaard. Een en ander vormt een daadwerkelijke aantasting van als wezenlijk ervaren beginselen van ons rechtsstelsel, zoals het recht op vrijheid van vereniging en veiligheid en het beginsel van lichamelijke integriteit van personen. De gedragingen, begaan binnen de sfeer en cultuur zoals hiervoor omschreven, ontwrichten onze samenleving of kunnen die ontwrichten en kunnen niet worden geduld'.

Het hof heeft geoordeeld dat de ten laste gelegde gedraging, gezien haar aard en de omstandigheden waaronder deze heeft plaatsgevonden, niet een gedraging oplevert 'die ten dienste staat aan het voortbestaan van de verboden organisatie' en slechts kan worden gezien als 'een ongerichte, individuele gedraging van een voormalig lid van de inmiddels verboden verklaarde organisatie' en dat die gedraging daarom niet kan worden aangemerkt als het deelnemen aan de voortzetting van de werkzaamheid van een verboden organisatie. Hierin ligt besloten dat het hof terecht tot uitgangspunt heeft genomen dat het bestanddeel 'voortzetting van de werkzaamheid' in artikel 140 lid 2 (oud) Sr betrekking heeft op iedere gedraging die ten dienste staat aan het voortbestaan van de verboden organisatie.

De Hoge Raad oordeelt dat het hof met zijn beslissing dat de ten laste gelegde gedraging niet kan worden aangemerkt als 'voortzetting van de werkzaamheid' niettemin blijk heeft gegeven van een te beperkte uitleg van dat bestanddeel. Daarvoor is allereerst van belang dat de in artikel 140 lid 2 (oud) Sr strafbaar gestelde gedraging een delict tegen de openbare orde is en dat aan het bestanddeel 'voortzetting van de werkzaamheid' een ruime uitleg toekomt, waarbij de wetgever onder meer het oog heeft op het organiseren van een betoging, evenement of vergadering. Daarnaast neemt de Hoge Raad in aanmerking dat het hof over de aard van de ten laste gelegde gedraging en de omstandigheden waaronder deze heeft plaatsgevonden,

heeft vastgesteld dat de verdachte op weg was naar de ingang van een publieke ruimte, dat hij kleding en accessoires droeg met aanduidingen en tekens die verwezen naar BMC Holland en dat in dat gerechtsgebouw een zitting zou plaatsvinden tegen leden van de motorclub Bandidos Sittard. In dat verband is nog van belang dat uit de door het hof in zijn beslissing in aanmerking genomen omstandigheden die in de procedure over de verbodenverklaring zijn vastgesteld, naar voren komt dat ‘uit de uitingen en gedragingen die als een eigen werkzaamheid aan BMC Holland kunnen worden toegerekend, blijkt dat het toepassen van geweld, ook in de openbare ruimte, niet wordt geschuwd, maar wordt aangemoedigd én gebagatelliseerd’ en dat ‘de leden bewust de naam “Bandidos” of hun “colors” [gebruiken] om hun daden en woorden kracht bij te zetten’.

Het cassatiemiddel slaagt.

J.H.J. Verbaan, december 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 05-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1612

Zaaknummer: 22/03827

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: G.J.J.G. Stevens|Waltmans

Wetsartikelen: 140 Sr en 2:20 BW

RECHTSPRAAK

Vrijspraak naar aanleiding van ‘onderzoek’ als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994.

Vrijspraak naar aanleiding van ‘onderzoek’ als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994.

Wenk

Het openbaar ministerie klaagt in een zaak waarin verdachte is vrijgesproken van rijden onder invloed van cannabis, over de vrijspraak en over het oordeel van het hof dat niet sprake is van ‘een onderzoek’ als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994. Het keert zich in dat verband tegen het oordeel van het hof dat de resultaten van het bloedonderzoek niet voor het bewijs kunnen worden gebruikt omdat de bloedmonsters niet ‘zo spoedig mogelijk’ zijn bezorgd bij het laboratorium als bedoeld in artikel 13 lid 1 aanhef en onder d (oud) van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer (hierna: Besluit).

Het hof heeft ten aanzien van de vrijspraak overwogen dat het uit het onderzoek ter terechtzitting niet door de inhoud van wettige bewijsmiddelen de overtuiging heeft bekomen dat verdachte het ten laste gelegde heeft begaan, zodat verdachte daarvan behoort te worden vrijgesproken.

Vooropgesteld dient te worden dat van ‘een onderzoek’ als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 slechts sprake is indien de waarborgen zijn nageleefd waarmee de wetgever dat onderzoek met het oog op de betrouwbaarheid van de resultaten daarvan heeft omringd. Tot die waarborgen behoren onder meer het voorschrift van artikel 13 lid 1 aanhef en onder d van het Besluit, dat ertoe strekt dat buisjes met bloed na de bloedafname zo spoedig mogelijk naar een voor het bloedonderzoek geaccrediteerd laboratorium als bedoeld in artikel 14 lid 2 van het Besluit worden gezonden. Indien bedoelde waarborg niet is nageleefd, leidt dat ertoe dat het resultaat van het verrichte onderzoek niet voor het bewijs mag worden gebezigd.

Op basis van het proces-verbaal rijden onder invloed van 7 maart 2019 stelt het hof vast dat de bloedmonsters op 29 januari 2019 bij verdachte zijn afgenomen. Het hof stelt vast dat de politie het afgenomen bloed sinds 1 januari 2019 bij een temperatuur van -20°C bewaart en

sinds 1 maart 2019 bij deze temperatuur transporteert. Het hof gaat er dan ook van uit dat het bloed dat op 29 januari 2019 bij verdachte is afgenomen direct na afname door de politie in een vriezer bij -20°C is bewaard. Het transport van het bloed vond echter plaats vóór 1 maart 2019 en het dossier bevat geen aanknopingspunten om vast te stellen op welke temperatuur het bloed van verdachte is vervoerd naar het laboratorium.

Uit het rapport 'drugs in het verkeer' van 14 februari 2019 blijkt dat de bloedmonsters op 6 februari zijn ontvangen door het laboratorium. Het tijdsverloop tussen de afname van het bloed en de aankomst van de bloedmonsters bij het laboratorium bedraagt negen dagen. Dit tijdsverloop kan naar het oordeel van het hof in onderhavig geval, nu niet kan worden vastgesteld dat het bloed van verdachte ook bij -20°C is vervoerd naar het laboratorium, niet worden aangemerkt als 'zo spoedig mogelijk' als bedoeld in artikel 13 lid 1 aanhef en onder d van het Besluit. Het hof oordeelt dan ook dat de betreffende waarborg niet is nageleefd.

Nu het voorschrift onderdeel uitmaakt van het stelsel van strikte waarborgen, dient het resultaat van het verrichte bloedonderzoek van het bewijs te worden uitgesloten. Zonder 'een onderzoek' als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 kan niet worden bewezen dat de verdachte onder invloed van een hoeveelheid cannabis boven de toegestane grenswaarde een personenauto heeft bestuurd.

De Hoge Raad overweegt dat de tenlastelegging toegesneden is op artikel 8 lid 5 WVV 1994 en daarom moet worden aangenomen dat het in de tenlastelegging voorkomende begrip 'onderzoek' is gebruikt in de betekenis die dat begrip heeft in die bepaling. De Hoge Raad overweegt dat bij de beoordeling van de klacht artikel 8 lid 5 WVV 1994 en artikel 13 lid 1 aanhef en onder d van het Besluit, zoals deze luidden ten tijde van het ten laste gelegde, van belang zijn en haalt deze aan.

De Hoge Raad overweegt dat van 'een onderzoek' zoals bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 slechts sprake is als de waarborgen zijn nageleefd waarmee de wetgever dat onderzoek met het oog op de betrouwbaarheid van de resultaten daarvan heeft omringd. Deze waarborgen worden ook wel aangeduid als de strikte waarborgen. Tot deze waarborgen behoort onder meer het voorschrift van artikel 13 lid 1 aanhef en onder d (oud) Besluit, dat inhoudt dat na de bloedafname het buisje of de buisjes met bloed zo spoedig mogelijk naar een voor het bloedonderzoek geaccrediteerd laboratorium als bedoeld in artikel 14 lid 2 Besluit wordt of worden gezonden (vgl. ECLI:NL:HR:2020:1684).

Het is aan de feitenrechter om te beoordelen of de verzending van het bloedmonster – in het concrete geval zo spoedig mogelijk heeft plaatsgevonden (vgl., in verband met artikel 8 lid 2 onder b (oud) WVV 1994, ECLI:NL:HR:2012:BW6206).

De rechtspraak van de Hoge Raad over de vraag of de verzending van het bloedmonster zo spoedig mogelijk heeft plaatsgevonden, ziet met name op gevallen waarin de feitenrechter het bestanddeel 'een onderzoek' als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 heeft bewezen verklaard, en waarbij in cassatie namens de verdachte wordt geklaagd over de motivering van de bewezenverklaring van dat bestanddeel. Uit deze rechtspraak van de Hoge Raad kan worden afgeleid dat de rechter in de regel, ook zonder nadere vaststellingen over de wijze waarop het bloedmonster direct na de afname van het bloed en tijdens het transport naar het laboratorium is bewaard, mag aannemen dat de verzending 'zo spoedig mogelijk' heeft plaatsgevonden als het bloedmonster binnen acht dagen na de dag van de bloedafname is bezorgd bij het laboratorium (vgl. onder meer de rechtspraak genoemd in de ECLI:NL:PHR:2023:933 onder 2.10).

Recente rechtspraak van de Hoge Raad ziet daarnaast op het specifieke geval waarin – toen nog vooruitlopend op een wijziging van artikel 13 lid 1 aanhef en onder d Besluit die met ingang van 1 juli 2022 heeft plaatsgevonden (*Stb.* 2022, 77) – een werkwijze is gevolgd waarbij het bloedmonster is bewaard en vervoerd in een vriezer bij -20°C. In zo'n geval komt, bij de beantwoording van de vraag of de verzending van het bloedmonster 'zo spoedig mogelijk' heeft plaatsgevonden, betekenis toe aan de wijze waarop het bloedmonster direct na de afname van het bloed en tijdens het transport naar het laboratorium wordt bewaard en de consequenties van die bewaarwijze voor de frequentie waarmee verzending mogelijk is. Als de rechter – aan de hand van de inhoud van het strafdossier of het verhandelde ter terechtzitting – vaststelt dat, gelet op de wijze van bewaren op het politiebureau en van vervoer naar het laboratorium, het risico op (gedeeltelijke) afbraak van alcohol, drugs of medicijnen na de bloedafname zo goed als afwezig is, staat de enkele omstandigheid dat het bloedmonster niet direct na de bloedafname is vervoerd naar het laboratorium, niet in de weg aan het oordeel dat de verzending 'zo spoedig mogelijk' heeft plaatsgevonden (vgl. ECLI:NL:HR:2022:567). Dat kan met zich brengen dat ook een tijdsverloop groter dan acht dagen nog als 'zo spoedig mogelijk' mag worden aangemerkt. In een dergelijk geval, waarin dus de wijze van bewaren van het bloedmonster een belangrijke rol speelt, is de rechter als hij tot een bewezenverklaring komt, gehouden om concrete vaststellingen te doen over de wijze van bewaren van het bloed na de afname daarvan en tijdens het transport naar het laboratorium (vgl. ECLI:NL:HR:2022:1853).

In de voorliggende zaak heeft het hof vrijgesproken van het bestanddeel 'een onderzoek' als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994. De klacht houdt in de kern in dat het hof deze vrijspraak ontoereikend heeft gemotiveerd.

Het hof heeft vastgesteld dat de bloedmonsters op 29 januari 2019 bij de verdachte zijn afgenomen en dat het laboratorium de bloedmonsters op 6 februari 2019, dus acht – en niet, zoals abusievelijk door het hof genoemd, negen – dagen na de bloedafname, heeft ontvangen.

Het hof heeft verder overwogen dat het ervan uitgaat dat de bloedmonsters direct na afname zijn bewaard bij een temperatuur van -20°C, maar dat niet kan worden vastgesteld bij welke temperatuur de bloedmonsters zijn vervoerd naar het laboratorium. De Hoge Raad oordeelt, in aanmerking genomen dat het aan de feitenrechter is om te beoordelen of de verzending van een bloedmonster in het concrete geval zo spoedig mogelijk heeft plaatsgevonden, dat deze overwegingen van het hof niet met zich brengen dat het hof de beslissing tot vrijspraak ontoereikend heeft gemotiveerd. De enkele omstandigheid dat de beschikbare gegevens over de ontvangst van de bloedmonsters een andere (bewijs)beslissing zouden toelaten, is daarvoor ook ontoereikend (vgl. HR 4 mei 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO5061). De Hoge Raad neemt bij zijn oordeel daarnaast in aanmerking dat uit het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep niet blijkt dat het openbaar ministerie daar een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt naar voren heeft gebracht over het zo spoedig mogelijk verzonden zijn van de bloedmonsters.

J.H.J. Verbaan, december 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 05-12-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1699

Zaaknummer: 22/04369

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en C. Caminada

Advocaten: M.A.C. de Bruijn

Wetsartikelen: 8 WVV 1994 en